

Organizacija Zero Waste Europe je nastala z namenom krepite vloge skupnosti pri razmisleku o odnosu do lastnih virov. Vedno večje število regij, civilnih iniciativ, podjetij in občin sprejema pomembne korake v smeri do družbe brez odpadkov.

ŠTUDIJA PRIMERA #4

Januar 2015

ZGODBA O CONTARINI

Javno podjetje Contarina opravlja storitve na območjih Priule in Trevisa v severni Italiji, ki sta v preprečevanju nastajanja odpadkov ter recikliranju najuspešnejši na širšem evropskem območju.

Kaj je skrivnost Contarine, da reciklira dvakrat več odpadkov od evropskega povprečja ter proizvede petkrat manj mešanih odpadkov?

Benečija je ena izmed 20 italijanskih dežel. Dežela z nekaj manj kot 5 milijoni prebivalcev, s 65 % stopnjo recikliranja prekaša preostalo Italijo. Javno podjetje Contarina je odgovorno za ravnanje z odpadki v skoraj celotni pokrajini Treviso, ki sodi v deželo Benečijo, vključno z glavnim mestom Treviso. Storitve izvajajo za 554.000 prebivalcev v 50 občinah, dosega do 85 % ločeno zbranih odpadkov ter leto proizvedejo zgolj 53 kg mešanih odpadkov na prebivalca. Za primerjavo: evropsko povprečje znaša 42 % ločeno zbranih odpadkov in 285 kg nastalih mešanih ostankov na prebivalca na leto.

Contarina ni Zero Waste zmagovalec samo zaradi doseganja odličnih deležev, pač pa tudi zaradi zaveze, da nenehno izboljšujejo delovanje sistema ter stremijo k nič odpadkom. Usmerjeni so proti cilju 96,7 % recikliranja do 2022 in k zmanjšanju količine mešanih ostankov na 10 kg na prebivalca letno. Vsekakor prava zaveza!

Sestavine za uspeh

Contarini je uspelo iz leta v leto nenehno izboljševati delež recikliranja zato, ker se je Pokrajina Treviso (nivo lokalne oblasti v Italiji) leta 2005 odločila proti sežigalnici odpadkov. Materiali v odpadkih so tako - znova dobili vrednost. Contarina ni zavezana sežigati odpadkov, a se sooča s pritiski na trgu, kar je vodilo v nenehno višanje deležev recikliranja, medtem ko so drugi na tem področju stagnirali, ker so jih omejevale pogodbe s sežigalnicami o dobavi odpadkov.

Druga ključna sestavina je politična podpora in medstrankarsko soglasje v zadnjih desetih letih. Slednje je izredno pomembno, saj so kljub temu, da župani 50 občin prihajajo iz različnih tako levih kot desnih strank, uspeli doseči soglasje na področju ravnanja z odpadki. To dokazuje, da je **Zero Waste v prvi vrsti razumna odločitev in če je podprta z dobrim upravljanjem, vodi do večje učinkovitosti in nižjih stroškov.**

Treviso v deželi Benečija, Italija.

- 100 % javno podjetje
- Storitve zagotavlja 50 občinam
- 645 zaposlenih

Tretjič, upravljanje je bilo zelo uspešno. Skupina strokovnjakov je napredovala v pravi smeri in je nenehno optimizirala sistem, četudi je pogosto stopala po neznanem terenu.

Kot zadnje, a še zdaleč ne najmanj pomembno: vsak dober projekt mora imeti zagotovljeno dobro podporo in svetovanje. Contarina je sodelovala s skupino strokovnjakov iz Zero Waste mreže, ki so ji v ključnih trenutkih priskočili na pomoč.

Zgodba o javnem podjetju

Contarina je javno podjetje v lasti konzorcija Priula (Consorzio Intercomunale Priula) in konzorcija TrevisoTre (TvTre), ki skupno predstavljata 50 občin. Začetki Contarine segajo v leto 1989, ko je v obliki javno-zasebnega partnerstva opravljalo storitve v 5 občinah na območju Priule. Postopoma je podjetje razširilo dejavnosti zbiranja, obdelave in ravnanja z odpadki ter osveščanja na več občin. Leta 2006 je s pridobitvijo 40 % delnic v podjetje vstopilo TvTre. Število oskrbovanih občin se je povečalo, podjetje pa je postalo 100 % v javni lasti.

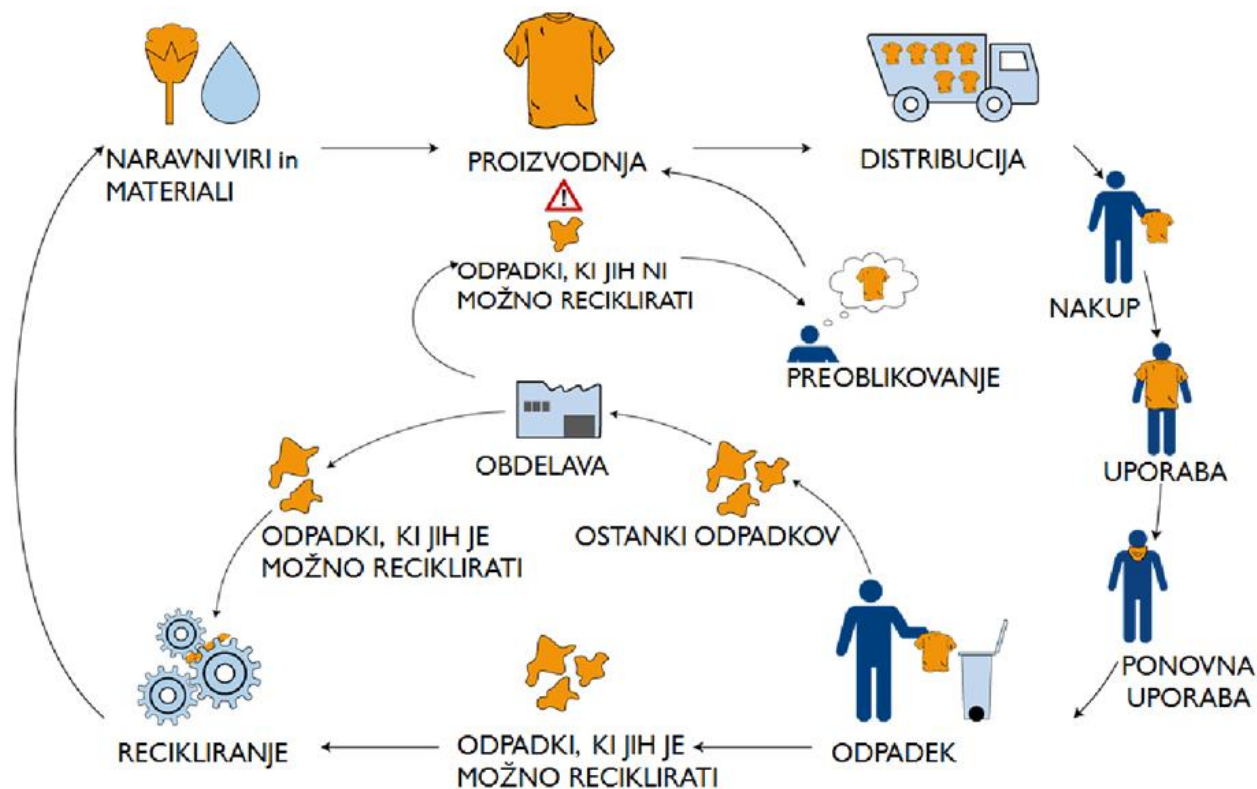
Dnevno se trudijo povečati odstotek ločeno zbranih odpadkov, zmanjšati količine nastalih odpadkov (predvsem odstotek mešanih odpadkov), zvišati kakovost zbranih odpadkov, ki so primerni za recikliranje ter izboljšati ponujene storitve z optimiziranjem razmerja med stroški in koristmi. Podjetje upravlja predelovalne obrate za suhe mešane ostanke ter za kuhinjske odpadke in zeleni odrez. Contarina trenutno razvija dva nova obrata: obrat za razvoj recikliranja odpadkov ter za reciklažo vpojnih izdelkov za osebno nego.

Podjetje Contarina poleg zbiranja in ravnanja s komunalnimi odpadki opravlja tudi druge komunalne storitve: čiščenje ulic, zbiranje posebnih in nevarnih odpadkov ter upravljanje pokopališč.

Uspeh Contarine gre pripisati kombinaciji več dejavnikov:

- visoka stopnja ločevanja odpadkov na izvoru,
- spodbujanje zmanjševanja količin odpadkov s "plačaj, kolikor odvržeš" sistemom,
- preglednost in učinkovitost,
- politična podpora in zavezanost za nenehno izboljševanje sistema.

Integriran sistem ravnanja z odpadki

Integriran sistem ravnanja z odpadki se začne z oblikovanjem predmetov in embalaže, ob upoštevanju celotnega življenjskega cikla, s ciljem trajnostnega ravnanja v vseh fazah.

Zbiranje odpadkov

Vrste zabojnikov

	Kuhinjski odpadki	Mešani odpadki	Steklo, plastika, pločevinke	Papir	Zeleni odrez
STANDARDNI (redkeje naseljena območja)					
KOMPLEKSNA URBANA OBMOČJA (mestna središča in gosto poseljena območja)					
Majhni zaboji in vrečke so namenjene uporabnikom z omejenim prostorom					

Učinkovito ločeno zbiranje na izvoru

Za doseganje tako visokega deleža ločenega zbiranja, kot je 85 %, mora biti sistem zelo učinkovit. To lahko dosežemo samo z uporabo intenzivnega in prilagojenega zbiranja 'od vrat do vrat' v kombinaciji s sistemom 'plačaj kolikor odvržeš'.

Komunalne odpadke iz gospodinjstev zbirajo v petih oz. šestih glavnih frakcijah: mešani odpadki, kuhinjski odpadki, zeleni odrez, papir in karton, steklo, plastična embalaža in pločevinke. V nekaterih občinah steklo zbirajo skupaj s plastično embalažo in pločevinkami. Odpadke zbirajo v zabojnikih različnih barv, ki so dostopni brezplačno in jih praznijo po sistemu 'od vrat do vrat'.

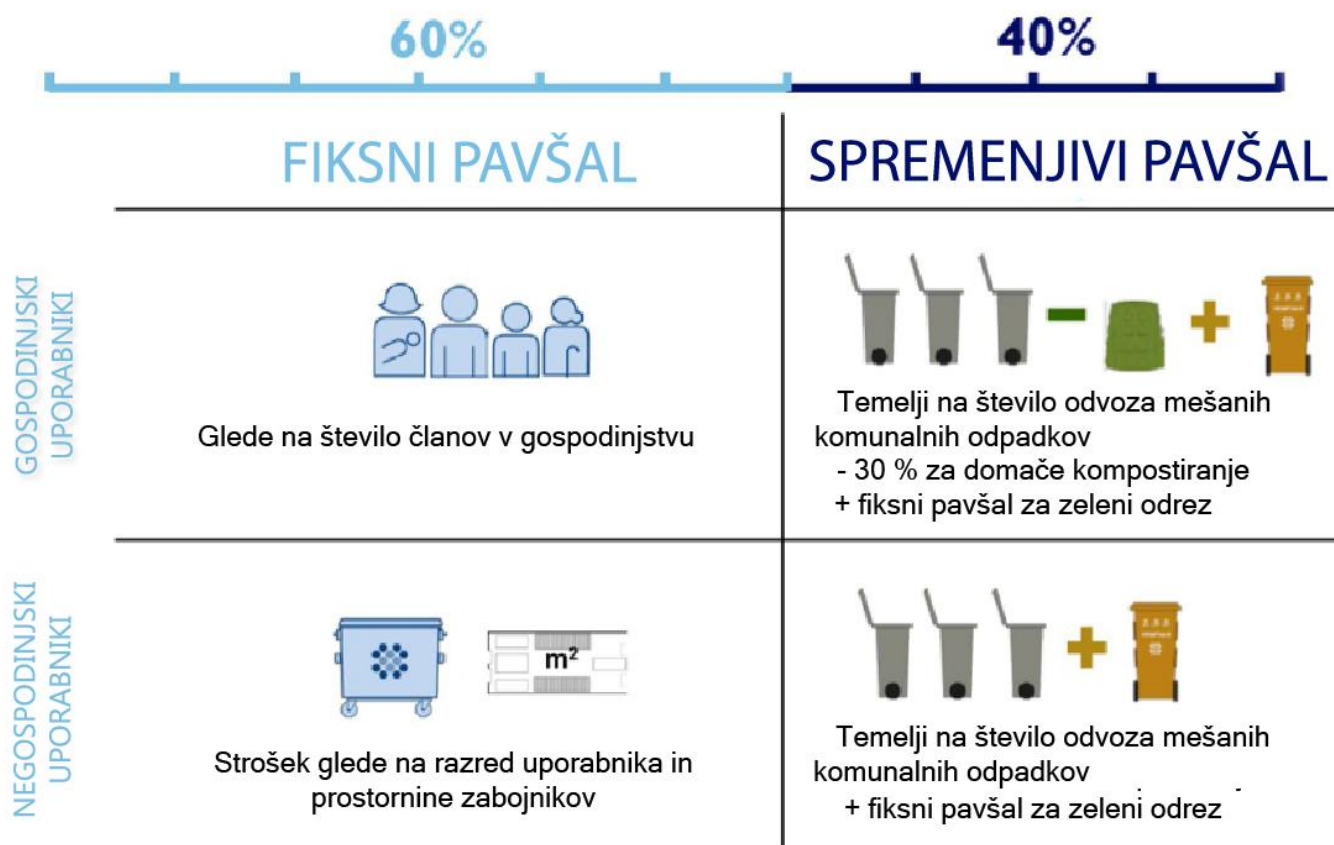
Odvoz različnih skupin odpadkov poteka na različne dneve v tednu; najpogosteje odvažajo najpomembnejšo frakcijo, tj. kuhinjske odpadke, manjkrat pa mešane odpadke, ki so tudi volumensko manj pomembni. Papir, zeleni odrez in ostale odpadke, primerne za recikliranje, odvažajo enkrat do trikrat tedensko.

Odvoz od vrat do vrat dopolnjujejo zbirni centri, ki so opremljeni z velikimi zabojniki za ostale odpadke: od odpadnih gradbenih materialov do kosovnih odpadkov, električne in elektronske opreme ter nevarnih odpadkov.

“Plačaj, kolikor odvržeš”: manj odpadkov, manj plačaš

Naslednje osnovno načelo 'Contarina modela' je premo sorazmernost cene storitev za uporabnika (družina, podjetje ...) s količino nastalih odpadkov. To spodbuja uporabnike k recikliranju ter zmanjšanju količin nastalih odpadkov in hkrati promovira kompostiranje doma.

PLAČAJ KOLIKOR ODVRŽEŠ

Cena za ravnanje z odpadki se razdeli na dva dela: na fiksni ter spremenljivi del. Fiksni del je odvisen od števila članov gospodinjstva, medtem ko se variabilni izračuna na podlagi dveh spremenljivk. Strošek je odvisen od tega, kolikokrat izpraznijo zabojnik za mešane odpadke. Če gospodinjstvo kompostira doma, pa se račun zniža za dodatnih 30 %.

Ustvarjanje novih delovnih mest in zniževanje stroškov z Zero Waste strategijo

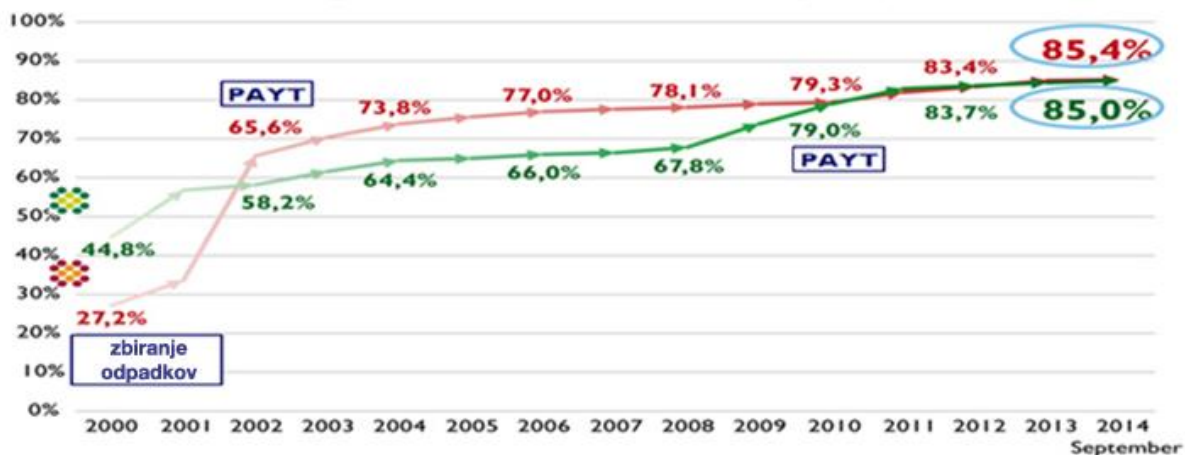
Okoljski program Združenih narodov šteje t.i. **"zelena delovna mesta"** za ena izmed tistih z **največjim potencialom rasti v bližnji prihodnosti**. Zaposleni v Contarini imajo 'zelena delovna mesta' in prispevajo k razvoju podjetja, ki je preko zviševanja števila zaposlenih na lokalni ravni potrdilo globalne napovedi. V letu 2014 se operativni stroški za mesto Treviso niso spreminjali, je pa podjetje v tem času ustvarilo 26 novih delovnih mest.

Podjetje teži k ponudbi novih storitev s posebnim poudarkom na družbeni odgovornosti svojih dejavnosti. Za izvajanje nekaterih storitev (na primer čiščenje, upravljanje zbirnih centrov, vzdrževanje javnih parkov, itd.) preko agencij nudi delo težje zaposljivim skupinam ljudi.

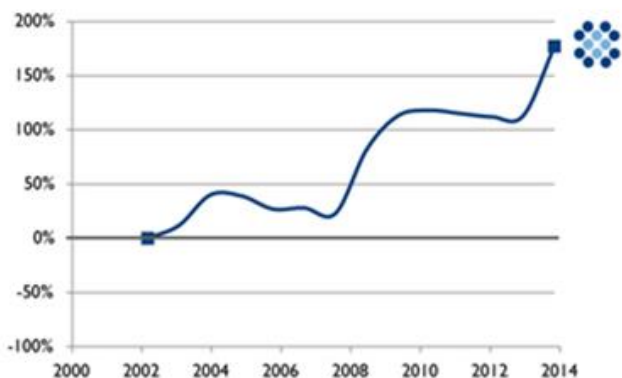
Contarina želi nadaljevati izvajanje družbeno odgovornih projektov preko spodbujanja reintegracije dolgotrajno brezposelnih in tistih, ki niso upravičeni do pomoči. Povezovalni sistem vodenja ustvarja učinke, ki presegajo zgolj zbiranje odpadkov, saj pozitivno vpliva na okolje, gospodarstvo in na življenje ljudi.

Delež ločeno zbranih odpadkov v letu 2013 je v občinah, ki jih upravlja Contarina, **dosegel skoraj 85 %, v nekaterih občinah celo okoli 90 %** ter je veliko večji od državnega (trenutno okrog 42 %) in regionalnega povprečja.

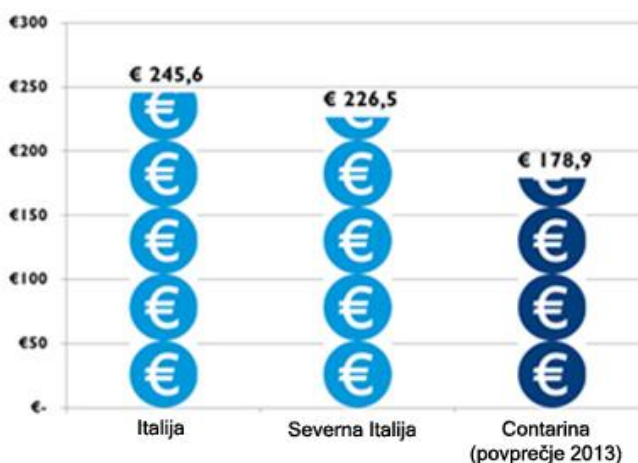
Razvoj ločenega zbiranja v občinah, ki jih upravlja Contarina

Nova zelena delovna mesta v Contarini

Letni prispevek gospodinjstva

na območju Benečije (Benečija, 5 milijonov prebivalcev, delež trenutno okoli 65 %, kar je najvišje regionalno povprečje v Italiji).

Tudi količina mešanih odpadkov (kg*prebivalca/leto) je dosegla optimalno raven. **V povprečju vsak prebivalec občin, ki jih upravlja Contarina, proizvede 53 kg odpadkov na leto.** Višja stopnja ločevanja odpadkov in zato manjše količine mešanih ostankov prispevata k vzdržnosti stroškov, ki v Priuli v povprečju znašajo okoli 178 € na gospodinjstvo letno.

Ko te stroške primerjamo s tistimi v preostali Italiji, vidimo, da dobro upravljanje in recikliranje

prihrani tudi davkoplačevalski denar. V zadnjih 15 letih so se stroški ravnanja z odpadki v Contarini povečali le za 8 %, na nacionalni ravni za 70 %, splošni indeks stroškov pa je zrasel za okoli 30 %.

Preglednost – ključni pogoj za nenehno izboljševanje sistema

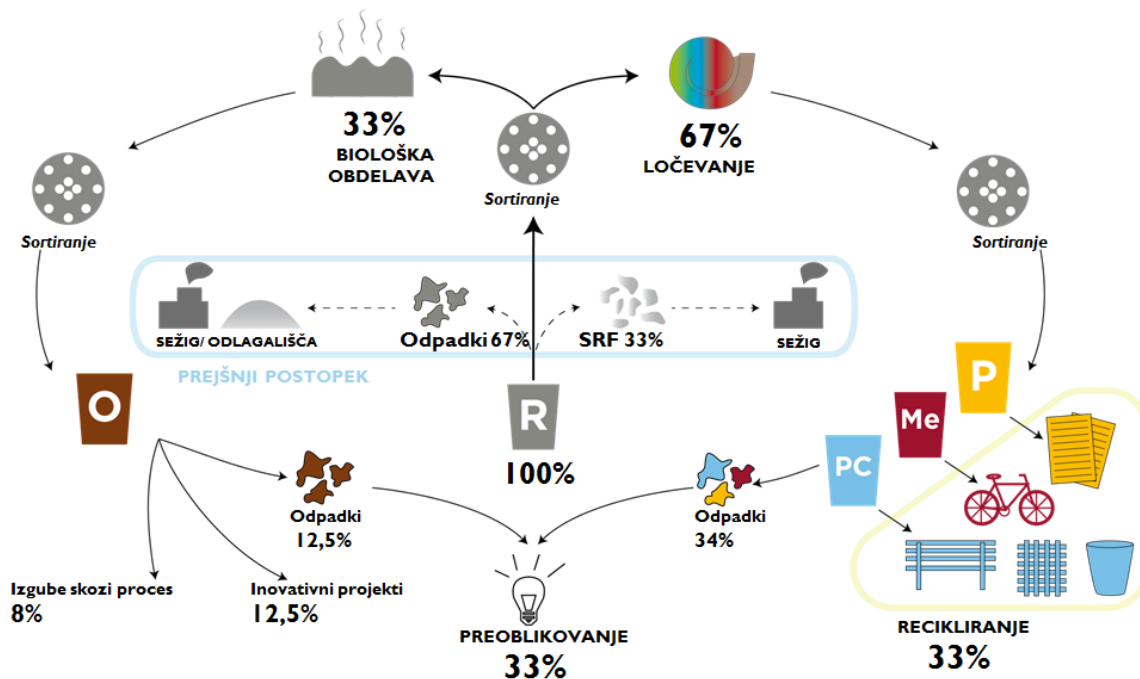
Pomembno je, da imajo prebivalci in drugi akterji jasno sliko o delovanju sistema, saj lahko

spodbude le tako dosežejo svoj namen in podprejo pravo ravnanje. Za izvajalca je preglednost podatkov pomembna zato, da ugotovi, kje so še priložnosti za izboljšave in optimizacijo sistema.

Sistem podatkov je sestavljen iz ene baze, kjer za vsakega uporabnika lahko odčitajo njegovo geografsko lego, zabojnike, število odvozov ter ustrezne cene. Sistem omogoča uporabnikom, da na spletu spremljajo svoje podatke ter morebitne nedoslednosti tudi prijavijo.

Obdelava preostanka odpadkov

Stanje in prihodnji razvoj

Od sežiganja mešanih odpadkov do Zero Waste

V zadnjem desetletju je Contarina za ravnanje z mešanimi odpadki uporabljala obrat za mehansko biološko obdelavo (MBO). Zaradi MBO procesa je bilo 33 % mešanih odpadkov spremenjenih v visoko kalorična goriva (t. i. goriva iz odpadkov), ki so jih nato energetske predelali. Preostali, nizkokalorični del pa so odlagali na odlagališču. Vendar pa je podjetje potem, ko so sprejeli Zero Waste zavezo, iskalo boljše možnosti uporabe teh materialov.

V letu 2015 bo v Contarini začel delovati obrat za snovno izrabo in biološko obdelavo (MRBT). Postopek je izjemno učinkovit pri izločanju dodatnih materialov za recikliranje iz mešanih odpadkov.

S tem postopkom je mogoče zmanjšati količino ostankov na le 46,5 % vseh mešanih odpadkov. Ker je delež ločeno zbranih odpadkov 85 %, je delež vhodnih

odpadkov, ki potrebujejo obdelavo, le 15 %, tj. 53 kg na prebivalca letno. Le 46,5 %, od teh 15 % - oz. 53 kg - jih odložijo (24 kg odpadkov na prebivalca letno).

V primerjavi s sežiganjem ter odlaganjem ta sistem raziskovalcem in oblikovalcem omogoča dober pregled sestave mešanih odpadkov. Tako lahko natančno določijo tiste, ki jih ni možno reciklirati, ter jih skušajo odstraniti iz sistema.

Sistem obdela več odpadkov na suhi način in je tako stroškovno učinkovitejši in varnejši z zornega kota javnega zdravja kot kakršnokoli sežiganje. Tudi kapitalske naložbe v naprave, potrebne za ta alternativni postopek, so manjše kot v primeru sežiganja (obrat pri enaki kapaciteti je 4 do 5-krat cenejši). Najpomembnejša lastnost sistema pa je njegova prilagodljivost, saj se je - v skladu z Zero Waste strategijo - sposoben prilagajati vedno večjim deležem ločeno zbranih odpadkov (organski odpadki, papir, embalaža itd.) ter manjšim deležem mešanih odpadkov.

Zero Waste cilji za prihodnost

Contarina že dosega izjemne rezultate, a podjetje z njimi še zdaleč ni zadovoljno. Kot pravi predstavniki Zero Waste skupnosti želijo svoje rezultate nenehno izboljševati in nikoli prenehati s prizadevanji za zmanjšanje količin odpadkov.

Župani občin so se zato zavezali, da pospešijo svojo pot do družbe brez odpadkov. Do leta 2022 so si zadali naslednje cilje:

- zmanjšati količino nastalih odpadkov, cilj je 280 kg na prebivalca letno (EU povprečje za leto 2012 je 492 kg);
- zmanjšati količino mešanih odpadkov, cilj je 10 kg na prebivalca letno (EU povprečje v letu 2012 je 285 kg);
- doseči 96,7 % ločeno zbranih odpadkov;
- zmanjšati količino kosovnih odpadkov za 80 %, cilj je 2 kg na prebivalca letno;
- povečati delež kompostiranja doma za 80 % v primerjavi s sedanjim odstotkom (do 40 % udeležbe);
- s stalno optimizacijo storitev omogočiti prihranek energije in fosilnih goriv;
- podpreti javne ali zasebne pobude za ustanovitev zbirnih centrov, ozaveščati o pomembnosti preprečevanja nastalih odpadkov, ponovne uporabe in recikliranja, povečati število centrov za ponovno uporabo;
- spodbujati politiko "nič kilometrov" za večjo porabo lokalno pridelane hrane, saj ustvarijo manj odpadne hrane ter embalaže;
- vzpostaviti "Zero Waste opazovalnico" za nenehno spremljanje mešanih odpadkov.

Napisal
Joan Marc Simon,
ZERO WASTE EUROPE,
November 2014

Viri

Contarina S.p.A. Via Vittorio Veneto, 6, 31027 Lovadina di Spresiano (TV) Italia
<http://www.contarina.it/>

Dodatne informacije:
www.zerowasteurope.eu
www.facebook.com/ZeroWasteEurope

Kontakt:
info@zerowasteurope.eu
Twitter @zerowasteurope